

CHOWAĆ (1698) *vb impf*

o oraz a jasne [w tym w o 3 r., w a 14 r. błędne znakowanie].

inf chować (513). ◇ *praes* 1 sg chowam (36) [w tym: -am (8)]. ◇ 2 sg chowasz (30). ◇ 3 sg chowa (167). ◇ 1 pl chowamy (31) [w tym: -amy (1)]. ◇ 2 pl chowacie (12). ◇ 3 pl chowają (207). ◇ *praet* 1 sg m chowałem, -m, -em chował (19); -em (3), -(e)m (16). *f* chowałam, -m chowała (4). ◇ 2 sg m -ś, -eś chował (12). *f* -ś, -eś chowała (4). ◇ 3 sg m chował (124). *f* chowała (29). ◇ 1 pl m pers -smy chowali (1) *Leop*, my chowali (1) *KochMon*. *subst* my chowały (1). ◇ 3 pl m pers chowali (61). *subst* chowały (8). ◇ *fut* 1 sg m będę chował (10), chować będę (6), będę chować (2) *RejJóz*, *RejKup*; będę chował *BierEz*, *LubPs*, *RejZwierz*, *RejPos*, *RejZwierz* (2); chować będę *BielKron*, *BiałKat*; będę chował : chować będę *KrowObr* (2 : 1), *SarnStat* (2 : 3). *f* będę chowała (1). ◇ 2 sg m będziesz chował (10), chować będziesz (3) *OrzList*, *BiałKat* (2). *f* będziesz chowała (1). 3 sg m będzie chował (21), chować będzie (8), będzie chować (4); będzie chował : chować będzie : będzie chować *LibLeg* (1 : 1 : —), *OpecŻyw* (1 : 1 : 3), *RejPos* (4 : 1 : —), *SarnStat* (2 : — : 1). *f* będzie chowała (1) *HistLan*, będzie chować (1) *WisznTr*, chować będzie (1) *RejPos*. ◇ 1 pl m pers będziemy chować (11), będziemy chować (2), chować będziemy (1); będziemy chować *RejAp*; będziemy chować *ArtKanc*; będziemy chować : będziemy chować : chować będziemy *LibLeg* (1 : — : 1), *SarnStat* (9 : 1 : —). ◇ 2 pl m pers chować będziecie (4) *BibRadz*, *CzechRozm*, *CzechEp* (2), będziecie chować (3) *BielKron*, *RejPos*, *BudBib*. 3 pl m pers będą chować (6) *ComCrac*, *BielKron*, *SarnStat* (4), chować będą (4) *BudNT*, *KlonŻal*, *ReszList*, *WujNT*. ◇ *imp* 1 sg niech chowam (1). ◇ 2 sg chowaj (74). ◇ 3 sg niech(aj) chowa (11). ◇ 1 pl chowajmy (5), niech chowamy (1) *KochProp*. ◇ 2 pl chowajcie (19). ◇ 3 pl niech(aj) chowają (6). ◇ *con* 1 sg m bych chował (2). ◇ 2 sg m byś chował (6). *f* byś chowała (1). ◇ 3 sg m by chował, chowałby (52). *f* by chowała (5). *n* by chowało (1). ◇ 1 pl m pers byśmy chowali (7) *BibRadz*, *KuczbKat*, *WujNT* (2), *SarnStat* (3), bychmy chowali (4) *RejAp*, *RejPos*, *BudNT*, *ArtKanc*. ◇ 2 pl m pers byście chowali (5). ◇ 3 pl m pers by chowali (41). *subst* by chowały (1). ◇ *con praet* 2 sg m byś był chował (2). *f* byś była chowała (1). ◇ 3 sg m by był chował (3). ◇ *impers* chowano (1). ◇ *praet* chowano (34). ◇ *con* by chowano (14). ◇ *part praes act* chowając (41).

Sł stp, *Cn notuje*, *Linde XVI – XVIII w.*

1. *Przechowywać*, *gromadzić*, *składać*, *trzymać*, *zachowywać*; *reponere* *Murm*, *BartBydg*, *Mącz*, *Cn*; *servare* *Mącz*, *Cn*; *condere* *Mącz*; *retinere* *Calag*; *recondere*, *tueri* *Cn* (297) : *SeklKat* Y2v; á w biance sklaney chowaiąc ná oczy pułzczay. *SienLek* 66v; *ModrzBaz* 33v.

chować czego (2): *GroicPorz* dd; Y íam bych się iuż iął pieniędzy chować *KochFr* 31.

chować co (184): A z błotá pułzki bywaią/ W ktorých też złoto chowaią. *BierEz* Gv, P; *OpecŻyw* 19, 94v; *Vestiarium*, *eyn kleider kaftlen Gdzye ílłaty chowaią*. *Murm* 148, 194; *HistJóz* B3; *BartBydg* 169; *potim ítego trocifzkow nadziałać á ku potrzebie chować*. *FalZioł* I 95a, I 1a, 79d, IV 25b, 32b, 34c (10); *Trzeci rzekł, o Alexandrze ktorys przedthym y złoto/ írzebro chował, teraz cie lepak złoto zchowało* *BielŻyw* 164, 157; *j owízem wino dłużej trwa gdi ie tam chowaią gdzie wiatr íwieży nie dochodzi* *GlabGad* K2, K5v; *W timże iednim domu wízytek ítatek íwoy chowaią, iako żony, dzieci/ dziewczki, czeladz, bydło małe y wielkie, konie, zboży wízythko naczynie*. *MiechGlab* [89], [89] [2 r.]; *RejRozpr* I; *LibMal* 1554/192; *KrowObr* 183v, 197v; *RejWiz* 69v, 167, 192v; *Leop Gen* 41/35, *Tob*

12/8; y dąć Podftárołciemu od niego wiárdunek/ y chowác ono bydło aż do dwu niedzyel/ ktore záfie ma dąć do obory Krolewłkiey *UstPraw* F, I2v; *RejFig* Aa5; *RejZwierz* 100v, 117; *WyprKr* 94; *BibRadz* 4.Reg 10/22, I 238d *marg*; W Cerkwi łwey żydowie chowaią dziefięcioro Boże przykazanie *BielKron* 465, 38 [2 r.], 78 [2 r.], 80v, 178, 183 (17); Archivum [...] Mieisce/ álbo/ skliep/ w którym Ziemskie/ álbo/ mieifckie/ álbo/ też Konfiftorskie Xięgi chowaią. *Mącz* 15a; Balistarium, Mieyfce gdzie działá chowaią *Mącz* 23a; Condimentarius [...] Co moze folic/ kwásyc álbo w miedzie długo chowác. *Mącz* 63a; Vendax, Który rad przedáye/ nie rad długo chowa/ popufzcza przecz do ludzi. *Mącz* 479c, 3d, 16c, 31a, 51b [2 r.], 52d (25); *OrzQuin* X2v; *SienLek* 84, 161v, 163, 163v; iż chowano ná rathufzu truciznę/ dla tego/ áby iá mogł kázdy ten wziác/ ktoby pokazał [...] że ma przyczynę łufzną zyść s tego łwiátá *GórnDworz* Y4v, Y5, Ff; *HistRzym* 24, 36 [2 r.], 123v; *RejPos* 82; *BielSat* D3; *RejZwierc* 47, [238], 245v; *BudBib* 2.Par 1/14, 2.Esdr 13/4; *CzechRozm* 264v; *ModrzBaz* 123, 123v, 132; *SkarJedn* 233; *Oczko* 7; *SkarŻyw* 102, 311, 312, 492, 493, 527, 545; *StryjKron* 363; *CzechEp* *4v; *KochFr* 35; *WerGość* 251; *GórnRozm* I2v; Conditorium – Miefice na ktore nieco chowamy, grob. *Calep* 236a; Vestispicus – Ten ktori fzati chowa. *Calep* 1118b, 236a, 276b, 286a, 327a, 338b (14); Zgoniny/ Plewy/ w łufzy chowác/ doyźrzec coby nie zeprzáły *GostGosp* 48, 32, 48 [2 r.], 50, 54, 58, (16); *RybGęśli* B3v; *WujNT* 187, 330 [4 r.], Xxxxx; iż Podfkárbi Koronny/ iáko Korony y fkárby królestwá [...] chowa *SarnStat* 356, 308, 310, 321, 356, 385 (9); *GrabPospR* N4v; *SkarKaz* 386a; *KlonWor* 12 [3 r.]. Cf *chowác co komu; co na co*.

chowác czego (po przeczeniu) (13): *ForCnR* A2; Iakom ya yemv nye zayal stada swyerzepyecz [...] anym ych chowal woborze oth godziny do godziny *ZapWar* 1534 nr 2410 , 1527 nr 2383 [2 r.]; *SeklWyzn* c2v [2 r.]; *LibMal* 1546/111v; *WisznTr* 17; Luczywá zá piecem nie chowác *GostGosp* 22, 54; *SarnStat* 384, 925, 926.

chowác co komu (4): *RejZwierz* 106; gdzie Burgmiřtrz Miecz ma/ ále go nád złoczyńcá nie vzywa/ Kátowi go ku skutku łpráwiedliwóści łwéy chowa. *OrzQuin* X2v; *HistRzym* 11v; *RejPos* 82 *marg*.

chowác co na co (8): *BierEz* I; *FalZioł* IV 12b; Kto ma pieniádze pofpolite ná obronę chowác. *UstPraw* E3; *OrzRozm* V; *HistRzym* 105v; *RejZwierc* 107v, 186v; Ná kury pofłády chowác/ coby nie poprzáły. *GostGosp* 110.

Przysłowie: Rádżec choway ciepło głowę *RejRozpr* I; *RejWiz* 192v; Bo tęń kto przekonánego o to przyprawil/ ciepło głowę chowác muři *GórnRozm* I2v [ogólem 3 r.].

Zwroty: »w cáłości chowác« (1): włzákże Sáráceni grob Páńłki w cáłości chowáli dla pielgrzymow *BielKron* 178.

»rządnie chowác« [szyk zmienny] (6): Regeltrá zaráz piłác: opátrznie y rządnie ie chowác *GostGosp* 48, 32, 48, 58, 124, 136.

praw. »chowác ku wiernym rękam (a. wiernej ręce)« (2): Iako my on nyedal stha kop grosshy wpolgroszczeh chowacz kv wyernym rakam [...] pyenyadzy gothowych *Zap War* 1527 nr 2383, 1527 nr 2383.

Szeregi: »strzec i chowác« (1): FAnthu Wierzyciel powinien thák pilnie řtrzedz y chowác/ iáko łwoiey włáłney rzeczy. *GroicPorz* dd.

»trzymać, (i) chować« (2): Siárká tedy íamá [...] ognie tám té zięmné trzyma/ y chowa *Oczko* 7; *Calag* 66a.

W przen [co] (18) : Práwye ze wíład dúffę yego w żelezyech chowano. *LubPs* Y, V3v; *RejWiz* 18; *KochSat* A4v; *OrzQuin* F2v; *RejAp* 128v; *GórnDworz* L13v; *RejPos* 74; Kto pieniądze we łbie chowa *RejZwierc* 233v; Chćieyże naprzód iezyk moy zápieczętówác/ A pod ítrażą/ pánie/ vftá moię chowác *KochPs* 205; *SkarŻyw* 353; *KochPieś* 29; *PudłFr* 26; áby vmiál káždy z was naczynie íwe chowác w swiátobliwósci y vczciwósci *WujNT* 1.*Thess* 4/4, s. 27; *SzarzRyt* B.

chować na kogo, na co (2): Cály dzień niespráwiedliwósc iezyk twoy ípráwował A závždy yák oítrą brzytwę ná zdrádęs gi chował. *LubPs* N5; *RejAp* 87.

a. *Zostawiac, przechowywac na potem; reponere, servare Mącz; condere, reservare Calep* (59) : *RejJóz* N6v; *RejZwierz* 140v; *BibRadz Act* 5/4; *Mącz* 311d, 389a, 482d; otoż nam powiáda nie ftháraycie íie o iutrzeyszym dniu/ [...] á tu przed íię káže chowác? A ták będę ia też chował/ będę iá też ściíkał/ przydá droślzíe czáły *RejPos* 82v; *WujJud* 179; *Reservo – Napotim* chowam. *Calep* 916b, 236a; *GostGosp* 24; *SarnStat* 334.

chować co (37): Vbogi chodząc do ogrodá/ co mu zbywáło obiádá: Kóždą troché miodu chował/ Pólpołu go w bánię zlewał. *BierEz* Q3; *SeklWyzn* o2v; *RejWiz* 83; *HistRzym* 112v; *RejPos* 186; Ano więc dobrze przyłzle czáły przepátrowác/ Mali kto co niewádzi dla przygody chowác. *HistLan* A3; *WujJud* 224v, 225, 263v; *CzechRozm* 264v; *SkarJedn* 345; *KochPs* 68; *KochMRot* C2v; íami siebie Ku gwałtownieyszey chowaymy potrzebie *KochPieś* 38; *Calep* 733b; *KochFrag* 40; *WyprPl* C2. *Cf chować co od czego; co komu; co na kogo, na co.*

chować co od czego (3): Máłz tám iáko dwie grzywnie ípełná odliczoné. Choway íe od przygody/ nieíátwie vdaway *WyprPl* C2v. *Cf* »chować [co] od potrzeby«

chować co komu (7): *BierEz* A2v; *SeklKat* Q3v; *SeklPieś* 20; *RejWiz* 83; gdy tho weźmiesz będąc niegodnym/ co godnym ludziom íobie Rzeczpóspolita chowa *OrzRozm* R2v; *HistRzym* 32; Powiedziáíá mu/ íz żywie pan bog że nie mam íedno kálczcék oleiu [...] y to chowam íobie á dziecięciu íwemu *RejPos* 81v.

chować co na kogo, na co (13): *RejJóz* E6v; *RejFig* Aa3v; *HistRzym* 32; Co ná drogość zboże chowáíá. *KuczbKat* 330 *marg*; *WujJud* 198v; *CzechRozm* 7; Bo íeíliże z máíętnósci [...] tedyc záprawdę póżytki znich wzięte nie ná zbytek obrácác/ ále ná potrzebę Rzeczypóspolitey chowácby mieli. *ModrzBaz* 119v, 33v; *SkarŻyw* 320; Ktorá ía na co ínnego sobie chowám. *ActReg* 164; *SkarKaz* 352b; Látá/ zdrowié/ vrodę/ niewieím nacz chowamy *GoslCast* 37; *KlonFlis* F4v.

Zwroty: »chować na pochwili, na pochwilki« (1 : 1): *RejWiz* 83; Dobrze to ná íákomcá/ chowác ná pochwilki. *RejFig* Aa3v.

»chować [co] od potrzeby« (2): vfuíłz máchárzynę Kiernożiá wéspól y z moczem/ choway to od potrzeby *SienLek* 132, 152.

W przen [kogo, co] (8) : dáíác przes to znác/ íze drugie vcho ku íluchániu drugiey ítrony chował. *GroicPorz* aa4; *RejAp* 115.

chować komu (3): *RejZwierc* 49v; *BudBib Tob* 4/10; Zywot wieczny w drogim niebie/ Chowa mu Pan Bóg v siebie *KochMRot* A3.

chować na co (3): *SkarŻyw* 140; *Milczyć* w obiad/ mój Pánie Konraćie/ Czy tylko ná chléb gębę fwą chowacie? *KochFr* 12; *GórnTroas* 57.

b. *Składać w co; wkładać do czegoś* (16) : *W*żyłtkim fzyie zálámował/ A do fwego woru chował. *BierEz* K_v; *Promptuarium* – *Miełcze* doktorego chowamy, y zmiego [!] dobiwami iako ieft fpiçhlerz, fpiżarnia. *Calep* 859a; *GostGosp* 98.

chować co (11): *Darius* podnioł fie y rzekł/ przyácielu což to czyniłz iże thy kubki do zánadr chowálz? *HistAl* F2_v; *KrowObr* 183_v; *BibRadz* I 353_v; *Elżbieta* [...] chowáiąc do fkrzynie koronę/ vkrádlá iá zálię podfkárbiemu *BielKron* 303_v; *GórnDworz* S8; *RejZwierc* 110, 233_v; A wyzbieraycie wino/ y letne (owoce)/ y oliwę a chowaycie w naczynia wálże *BudBib Ier* 40/10; Rzepę do dołów chowáiąc/ korcem wżędy mierzyć. *GostGosp* 68, 46, 74.

W przén [co w co] (2) : *W* ręce thwe pokládám álbo chowám Duchá mego. *GrzegŚm* 46, 45.

2. *Ukrywać, trzymać w zamknięciu; servare* *Mącz*, *Calep*; *condere, custodire, occultare* *Mącz* (138) :

a. *O ludziach* (65) :

α. *Chronić* (32) : *Chowálch* thi vřziebie czolbina a on odpowyedzial nychowám *LibMal* 1544/79_v.

chować kogo (29): *BierEz* F3_v; takowichbi zloczintzow nie trzeba zalowacz, any ych chowacz ktorzi bi nieziczili na obyie ftronie przyaczielskie⁶⁰ dobrego zachowania miecz *LibLeg* 10/92_v, 6/78, 159, 10/120_v, 121, 122 [2 r.] (12); *LibMal* 1544/79_v, 1553/174; *LubPs* X3 *marg*; Táyno to być nie mogło/ choć przez čás niemály/ Chowály mię w fwych iámách przyázliwe fkály. *Prot* B; *CzechRozm* 120_v; *SkarŻyw* 263 [2 r.], 478; *WisznTr* 26; *GórnRozm* F2_v; *SarnStat* 155, 242, 606, 701, 707, 1113.

Szeregi: »ani dzierzeń ani chować« (2): *I* nyemamy takowego nyeprzyacziela any dzierzecz any chowacz naprzeczywko *Stephanowi* *Woiwodzie* *LibLeg* 6/78, 6/159.

»(nie) chować abo (ani) przymować« [*szyk* 2 : 1] (3): a yelły bi ktori starofthá bil ktoribi abo chował abo przymował zdraycze pana woyewodzyne tedi karacz takowe fśrodze *Raczi* *LibLeg* 10/121, 10/120_v, 11/72.

»chować i zakrywać« (1): Choćby mię *Rypheifkie* fkály/ *W* łobie chowály: *Y* zákrywały *WisznTr* 26.

W przén [kogo] (2) : *Połknąłem* imię jego. (–) *Y* to nie foremna *Co* przyiacioły między zębami zówárte *Chowálz*. *CiekPotr* 69.

Zwrot: »chować pod skrzydły« (1): *Iż* nas panchowa przed okrutniki pod fkrzydły fwiętey możności fwoiey. *LubPs* P_v *marg*.

β. *Więzić [kogo]* (33) : *ZapWar* 1533 nr 2407; *LibMal* 1553/176_v; *RejRozm* 393; *RejPos* 215_v; *BudNT Act* 25/4; *Ták* iádowity w niey czárt był/ iłz iá wiązác á ná dole w piwnicy chowác muśiano *SkarŻyw* 226; *WujNT Act* 25/21; *SarnStat* 647, 1112.

Zwroty: »chować w ciemnicy« (3): chowano tedy *Piotrá* w ciemnicy [*Petrus quidem servabatur in carcere*] *Leop Act* 12/5; *HistRzym* 85_v; *WujNT Act* 12/5.

»chować w ćwierdzy« (1): nyeyalyszmy *Iana* [...] any go przykazal nam chovacz wczvyerdzy *mykolay* *pyothrovsky* *burgrabya* *ostrovsky* *ZapWar* 1507 nr 1982.

»w klozie (a. w kłozach) chować« (4): *RejZwierz* 105; mieć fie zá mądrego kiedyś głupi/ ieft to być dobrze fzaleńszym niż ow/ kthorego w klozie chowáią. *GórnDworz* C2; *BielSat* [I4]; *BielSjem* 14.

»w (żelaznych) okowach chować« (2): Aby królom ich kładli ná nogi pętá/ A w okowách chowáli przednie książętá. *KochPs* 216; *OrzJan* 39.

»chowac pod strożą (a. strażą)« [szyk zmienny] (3): a wy będzýecye w więzyenyu [...] y chował ye pod strożą przez trzy dni *HistJóz* C2v; *BielKron* 393v; *SkarŻyw* 200.

»w więzieniu chować« [szyk zmienny] (11): *BielKron* 187, 218v, 345, 353v, 359; *BielSat* [14]; *CzechRozm* 265v; *SkarŻyw* 454; Węgrowie też Sigmuntá Krolá fwoiego Szwagrá Iágiełowego ná ten czas poimawłzy w więzieniu chowáli. *StryjKron* 512, 537; *BielSjem* 14.

»za więźnia chować« (1): ale y Gońcá Krolewłkiego ledwo wyfluchawłzy/ dáleko od siebie odeflał/ y práwie zá więźniá chował. *StryjKron* 782.

W przen [kogo] (1) : A iákoż fie thu vfráżyćc nye ma tá niewinna dułzyczká twoiá? którą ty chowałz ták w trudnym oblężeniu/ á w ták plugawey wieży tego íprofnego Ieruzalem fwowolnego ciáłá fwoiego *RejPos* 197.

b. *O przedmiotach i zwierzętach* (54) : *BielKron* 49; Condo etiam łáyę/ Zákrywam Chowam Nie dáýę znác *Mącz* 92b, 258b; fkaráłám fie przez ftrátę pierłcieniá á iuż lepiej będe vmiáłá chować/ ták że mi ich nikt nie vkrádnie. *HistRzym* 62v; *RejZwierc* 16; *SkarKazSej* 704b.

chowac co (39): Iako ya szyva poczesnye y nychova [!] rzeczy kradzionych wswem domv *ZapWar* 1524 nr 2160; *BielŻyw* 161; *MiechGlab* *4v; *LibMal* 1551/163v, 1552/167v, 168v; *BielKom* G2; *GroicPorz* aa2; *BielKron* 66v, 433; *OrzQuin* Kv; *GrzegŚm* 46; *HistLan* B4v, C, C2, Fv; Nie nie íeft rozum kto fie im nie zdobi/ Iákoby kotá chował w pułtey krobi. *RejZwierc* 214; *WujJud* 52; *Strum* H4v; *MWilcHist* E2v, G; *CzechEp* 82; PRóžno mnie do dżiewiáci lat fwé fráłzki chować *KochFr* 78; A gđież on kárp/ Stáchniku/ coś go w koycu chował Prze mię? *PudłFr* 62; *GórnRozm* B4v; *KochFrag* 41; *WujNT* 447; *SarnStat* 20, 442, 634; *PowodPr* 82; *SkarKaz* 84a; Iáko Alcibiades w prołtym y niepoczėsny m puzderku chował złote Sileny one Bożki Pogáńłkie *KlonWor ded* **2, k **v, 34, 76; *PudłDydo* A3v. Cf *chowac co przed kim, przed czym*.

chowac co przed kim, przed czym (2): Chleb w kofzu wzgorę zówiełzał/ Tám go przed myłzámí chował. *BierEz* P4; chowáli to w mur przed łupieżniki *BielKron* 399.

Zwoty: »chowac w cale« (1): A coby nád to zbywáło/ chować to wcale w łkárbie połpolitym w Ráwie y w Wilnie *SarnStat* 442.

»w zanadrach (a. w zanadrzu), do zanadrz chować« (2 : 1): [tytuły] które wy Pánowie Polłcy/ y wy Pánowie Litewłcy/ iáko wężę ná łzyie łwé/ práwie w zánádrách fwoich chowácié *OrzQuin* Kv; *HistLan* B4v, C.

Szereg: »chowac a strzec« (1): Takież pífali dawni Hístorícl [!], iakoby w onich ftronach było mnołstwo złota y łrebra, ktore ptaci Gryffowie abo Nogowie wykopuiąc chowáią á ftrzegá *MiechGlab* *4v.

W przen [co] (4) : *RejZwierc* 18, 232v; *CzechEpPORz* *3v; ty nas łercem zepni/ y myłłámí. A niechay iuż Vnijéy w łkrzyniách niechowamy *KochProp* 15.

a. *Zawierać, mieścic w sobie [co]* (5) : Ponieważ żełmy iuż rozmowę mieli o żoładku/ íelitach/ co wespół trzewámí miánuią/ á włzytko brzuch chowa *SienLek* 100v.

W przen (4): Bogáctwo dobre gdy worek ze cnoty/ A íkrzynká s flawy co chowa klenoty. *RejZwierc* 227; A lzy oczu moich wiádro chowa twoie. *KochPs* 82; Szláchetné rotý/ których martwé głowy Chowa/ y chowác będzie brzég Bugowy *KochFrag* 30.

c. O myślach i uczuciach (19) :

chowác kogo, co (16): *LibLeg* 11/70v; *GórnDworz* Y6; Dáleko íest rzecz lepśza kárác nízfli gniew chowác *BudBib Eccli* 20/2; *KochPs* 88, 153; *StryjKron* 482; *GrabowSet* M2v [2 r.], N, T. *Cf chowác co przeciw komu; co za co*, »w pamięć chowác«.

chowác co przeciw komu (1): Nie ídzieć nam [...] o gniew/ ktorybyfmy w łobie mieli przeciw komu nieślufznie chowác *CzechEp* 47.

chowác co za co (2): ífz tych nogi cáluíem/ ktorzy z Rzymu do nas przychodzą/ y ízáty ich drápáiąc/ kéfy ony zá reliquie chowamy. *SkarJedn* 310; *CzechEp* 99.

chowác komu (2): *GliczKsiąż* L3; mści íię Iehowá nád íprzećiwniki íwemi/ pomni (*marg*) wł: chowa. (–) nieprzyiaćielom íwoim. *BudBib Nah* 1/2.

chowác w czym (9): nykomv krol ye⁸⁰ M. Nieoznaymy ale to bedzie chowal wtayemnofczy *LibLeg* 11/70v. *Cf Zwroty*.

Zwroty: »w pamięć, w pamięci, na pamięci chowác [*kogo, co*]« [*szyk zmienny*] (1 : 1 : 1): s kthorych rzeczy bacząc wílytko łobye zgromadza á w pámyć chowa *GliczKsiąż* L3; *GrabowSet* M2v; Gdy íię miły towarzysfz odbieżał nie z chęći/ íefzcie go widzę chowáfz mocno ná pámyći. *ZbylPrzyg* B3.

»w sercu chowác« [*szyk zmienny*] (3): *GórnDworz* Y6; *PaprpPan* Hh2; Vítý przyiaźń ofiárowác/ A w fercu íad ífzczery chowác. *KochPs* 88.

»w sobie chowác« (2): *CzechEp* 47; Obticeo – wfłobię chowam, zamilczam. *Calep* 719a.

3. Grzebać umarłych; condere, tumulare *Mącz, Cn; componere, humare, inferre mortuum, sepelire* *Cn (50)* : dla thego ná tey ziemi po kthorey Pśi chodzą/ y po niey tzinią co chcą/ chowác nie dopuľtzacie. *KrowObr* 104.

chowác kogo co (48): *FalZioł* I 89c; *HistAl* D; *KrowObr* 104v [2 r.], Ss4v; CHłopá żoná zdechłego gdy we wśi chowálá/ Miedzy ínym niefzczęćciem ná to nárzekálá. *RejFig* Bb4v; *RejZwierc* 12; muíieli pánu źle myílic albo íego íynom/ przeto nie dano ich chowác w ziemię íedno w íeźioro miotano *BielKron* 342v, 13, 137v, 169v, 237v, 456v; Libitinam exercere, handlem pogrzebnym íie obchodźić/ teź ludzie chowác. *Mącz* 192a, 508d; *RejZwierc* 238v; *BudBib Eccli* 49/18; *BiałKaz* H2v; *SkarŻyw* 135; *StryjKron* 762; WCzorá pił z námi/ á dźiś go chowamy *KochFr* 14; *ArtKanc* F19; Priámus zmurował Sklepy/ gđzieby dźieći íwé oplákáné chowál. *GórnTroas* 36; *SarnStat* 657; *SkarKaz* 386a. *Cf* »ciała chowác«.

Zwroty: »ciała [*czyje*] chowác« [*szyk zmienny*] (8): *FalZioł* I 89c; Alexander [...] przykazał áby ludzkie ciálá chowáli w grobiech *HistAl* H8v; ciálá zbitych z obu ítron chowáli/ to íest pálili. *BielKron* 57, 58, 58v; *HistRzym* 17; *RejPos* 147; *WujNT* 853.

»poczciwie (*a. uczciwie*) chowác« (3): *BielKron* 137v; y íne poczćiwe ciálá poczćiwie chowano. *RejPos* 147; *ReszHoz* 118.

»chowác po śmierci« (1): MÍchał Páleologus był okrutny/ przeto go lud pófpolity nie dał chowác po śmierći. *BielKron* 169v.

»umarłe (a. zmarłe ludzie) chować« [szyk zmienny] (15): vmártych ludzi nie chowáli ále ie iedli. *HistAl* M3v; *KrowObr* 104v; á nie chowáią vmártych w Cerkwi/ iedno w polu *BielKron* 465, 205, 399v, 462; Sandapilarius, Ten który vmárłe chowa/ do grobu nośi. *Mącz* 367a; Tumulo, Chowam vmárłego/ grzebę. *Mącz* 468c, 14b, 192a, 308c, 400a, 489d; *ReszHoz* 118; *GórnTroas* 37.

W przen [co] (1) : Maż práwo dobre/ choway tego [pionka] w grobie. *KochSz* B4.

4. Żywić, utrzymywać, mieć; *sustentare* *Mącz*, *Cn*; *alere* *Calep*, *Cn*; *asservare* *Calep*; *nutrire*, *pascere* *Cn* (441) : *Diar* 53; *BielKron* 261; *Sustento*, Podpieram. *Metaph.* Ziwię/ karmię/ chowam. *Mącz* 448c; *ZapKościę* 1586/69.

chować czego (1): A nierządnych nałożnic chować dopuřtżáli *KrowObr* 232.

chować kogo, co (183): *ZapWar* 1505 nr 1995; Ezop iże żony nie miał/ Chował ługę z którą legał *BierEz* F3, N, N2v, Q3v; *PatKaz* II 57, 213; *BielŻyw* 47, 110; *KłosAlg* Gv; *RejJóz* Bv; *LibMal* 1547/124v; *RejKup* Ov; *KromRozm* I C3; *MurzHist* Ev, K2; *MurzNT* 46; tylko in angulis privatum dopuszczono kapłany chować nie każdemu stanowi, jeno szlacheckiemu tylko *Diar* 53, 50, 52 [2 r.], 53 [2 r.], 56, 77, 81; iż bogatą żonę chować yeřt wyelki fráfunek á łamánye głowy *GliczKsiąż* Qv, B7, D5v [3 r.], D6, I2, K3v (10); *KrowObr* 7v, 25v, 26 [2 r.], 236; *RejWiz* 159; *Leop Esth* 2/11; A poki zá mąż niepoydą/ poty brácia máią oiczyznę trzymać á fiołtry chować. *UstPraw* B3v; *RejZwierz* 5v, 33v, 44; *BibRadz* 2.Reg 20/3, 3.Reg 22/6, *Tob* 2/12; *OrzRozm* Iv; mieli [...] czterzy dni chować Krolá ze wřzytkim dworem *BielKron* 391v; poczęli łłuźebnych więcey przyimowác/ á chować ná Podolu *BielKron* 416v, 47, 56, 63, 84v, 126v (18); *Mącz* 145c, 188d, 447b; Potrzebne ludźi choway/ łtrzeź łię proźnowánia *Prot* D3; *RejAp* 100v; áby oicow łwych łtárych nie zábiáli/ ále ie chowáli iáko przyřthoi do łmierci. *GórnDworz* Ii4, Aa3; *HistRzym* 18, 18v, 21, 85, 112 [2 r.], 113; *RejPos* 138v, 314; *BiałKat* 203v; *BielSat* D3v; *HistLan* A4, B, B4; *RejZwierc* 46v, 53v, 72, 114; *RejPosWstaw* [41³]; *BudBib* 1.Mach 9/53; *HistHel* B3; indzie ieřt ziemiá piałzczyřta/ iefli iey dźdze nienámoczą/ bárzo łkápno chowa łwego oraczá. *ModrzBaz* 119v, 54, 56, 83, 103v, 117v; *SkarŻyw* 103, 460; A on sliubuie onę chować i poddaie iey w moc rządzic gospodarstwem iak biallygłowie nalieży. *ZapKościę* 1580/10, 1584/43; *StryjKron* 416; *CzechEp* 26; *KochFr* 107; *ReszHoz* 116 [2 r.], 121, 130; *BielSen* 11; *BielSjem* 21; *BielRozm* 29; *GórnRozm* A4v [2 r.], D; *PaprUp* I3v, K2v, L2; *Calep* 591a; *GostGosp* 32, 96; *LatHar* 566; áby *Ordinariu locorum* [...] ná łzkołách Rectory/ Miřtrze mieli/ y chować rołkazáli *SarnStat* 199, 194, 201, 268, 374, 376 (9); *GrabPospR* N4v; *SkarKaz* 422b; *VotSzl* E3 [2 r.]; *CiekPotr* B3v; *GosłCast* 66; Wřzytkoto żywie z przyrodzenia w wodźie/ [...] Wřzytko to chowa Thetis wielorodna Bogini wodna. *KlonFlis* C. Cf *chować kogo, co dla kogo, dla czego; kogo do czego; kogo od czego; kogo, co komu; kogo k(u) czemu; kogo na co; kogo za co; kogo czym.*

chować czego (po przeczeniu) (25): *ZapWar* 1508 nr 2053; Proźnego chlebá nie chowác. *BierEz* K2; *BielŻyw* 6; *Diar* 53; *KrowObr* 233v; *BielKron* 9, 238v, 367; *Prot* D2v; Niechowayćie mężowie/ żon/ corek/ rołkołźnie. *BielSat* D3; *HistLan* F2; *CzechRozm* 234; *ModrzBaz* 32, 37v; *SkarŻyw* 412; *ZapKościę* 1584/66v; *GórnRozm* D3v; *SarnStat* 108, 245, 310, 920; *SiebRozmyřł* B; *KmitaSpit* C6. Cf *chować kogo* (G) (po przeczeniu) komu.

chować kogo, co dla kogo, dla czego (7): *GliczKsiąż* Lv; *KochMRot* B2; *ReszHoz* 132; iż ták wielką zgráię dla obrony/ łwey chowác muřzą *GórnRozm* A4v, A4v, K; *SarnStat* 1157.

chować kogo do czego (1): Te rzeczy ma pamiętać rodzic każdy gdy chce mamkę do dzyecyęcyą fwego chować. *GliczKsiąż* D6.

chować kogo od czego (1): nie wżyfcy v nas ná woyny ieżdżaią/ iedny chowaią od roley/ drugie ná rzemioła *BielKron* 402.

chować kogo, co komu (17): *RejJóz* Bv, B8v; *RejKup* d4v; *Diar* 52; *GliczKsiąż* B7v, D2, D5v, K3v [2 r.], L; *BielKron* 392; *RejAp* 111; Iż lepiej ieft duchownemu człowiekowi chować sobie fwowolną niewiałtę *RejPos* 345v; *ReszHoz* 121; *ZapKościer* 1588/80v; *SarnStat* 207, 268.

chować kogo (G) (po przeczeniu) *komu* (2): *GliczKsiąż* B6v; IWan Bazyli [...] wzniosł nań walkę/ nálawfzy sobie ktemu przyczynę/ iż iey cerkwie Rułkiey niezbudował w Wilnie/ iż też popow Rułkich iey niechował iákich oná chciała *BielKron* 428v.

chować kogo ku czemu (1): otworzyłem gumná [...] bráćiey y fásiádom fwym/ żywiąc á chowaiąc ie ku poślugam twym *OrzRozm* R4v.

chować kogo na co (5): *OrzList* e2v; Niewiałt nie iedzą ále ie chowaią ná płod *BielKron* 441, 402; *RejZwierc* 251v; *ModrzBaz* 64.

chować kogo za co (1): ma dáć oycu iey pięćdziesiat fyklow frebrnych/ á ią chować zá żonę *BielKron* 44v.

chować kogo czym (6); *BielKron* 189v; Duchowni Iurgelty fwoimi Kácérze chowaią. *OrzQuin* G4 marg, G4; *ReszHoz* 134; íami fobie gwoli Swiatki/ nakladem R: P: chowali *PaprUp* L2; *SarnStat* 134.

Zwroty: »chować na swoim chlebie« [szyk zmienny] (2): *ZapWar* 1508 nr 2053; Drudzy czeládzi heretyctwá dopułzczaią/ y śmieią na chlebie fwoim chować iad domownikow wżytkich *SkarKaz* 422b.

»w domu, doma chować« [szyk zmienny] (13 : 4): *ZapWar* 1505 nr 1995, 1508 nr 2053; Lepiej było nam dań dáwać/ Niźli w domu zboycę chować. *BierEz* N; *BielŻyw* 47; Kapłany swe szlachcie wolno doma chować *Diar* 50, 52, 53 [2 r.], 56; *GliczKsiąż* L, Lv; *KrowObr* 233v; *HistRzym* 85; *HistLan* B; *GostGosp* 96; A wżákże to rozumieć fie ma o czeládzi domowéy [...] któraby fobie w domiéch fwych chować mieli *SarnStat* 268; *GrabPospR* N4v.

»milczkiem chować« (1): Potym się zdruzą ślubował Czo ia sobie milczkiem chował. *RejKup* d4v.

»przy sobie chować« (6): Załz go też przy fobie/ będę długo chować *RejJóz* Bv; *Diar* 52; *KrowObr* 26; *CzechEp* 26; *GórnRozm* D; *PaprUp* K2v.

»chować w żywocie« (1): gdy y chouala wzyuoczycie fwym dzyeuyącz myefyączy *PatKaz* II 57.

Szeregi: »chować, (i) opatrować (a. opatrzać)« [szyk 4 : 1] (5): *GliczKsiąż* O3; *RejPos* 314; *ReszHoz* 134; *ArtKanc* T11; Asservo – Chowam, oppatruię. *Calep* 105a.

»chować i (a) rządzić« [szyk 1 : 1] (2): V Ziemiańtwá ieft ten obiczaj dzyecyom rządzić á chować bákálarzá *GliczKsiąż* K3v; *GostGosp* 4.

»żyć, (a, i) chować« [szyk 4 : 3] (7): *OrzRozm* R4v; *BielKron* 245v; *RejPos* 314; *BiałKat* 203v; iáko powinne fą czćić rodzice fwoie [...] á iuz sftárzále pobożnie chować y żywić. *RejPosWstaw* [41³]; *ArtKanc* T11v; *Calep* 55a.

W przen [kogo, co] (5) : nychay pyes pía chowa á człowiek człowieká *GliczKsiąż* N7; *RejZwierc* 114v; *ArtKanc* I20v; *GrabowSet* V4v; *CzahTr* Kv.

α. *Trzymać dwór, wojsko [kogo, co] (19)* : A yego K. Mcz raczył obyeaczać mieć ftraff pylną y pewną y chować yą na Graniczach *ConPiotr* 31v; Multam familiam alit. Wielką czeladź chowa. *Mącz* 7a; *RejPos* 282; Mogliby Podolanie mnieyŹe poczty chować. *PaprPan* Y4v; Z4v; chowaią vcźniow ábo towarzysźzow niemálo *ModrzBaz* 36v, 126v; *ActReg* 155; *GostGosp* 16; *SarnStat* 375; páchołki/ háyduki: ktore dofyć áby chował Krol [...] pod práwem bronić fą powinni. *PowodPr* 83; *PaxLiz* D; Ktory tyŹiáca ołob nie chowa orźzaká. *KlonWor* 55.

chować czym (1): Witołd z Litwą [...] Przyciągnął/ y z Hordami dwiemá Zawolfkimi/ Zawolfkimi ktorych rok nakładem fwym chował *StryjKron* 522.

Zwroty: »w domu chować« (1): Ale gdyby z náłzymi chciał Źie poráchowác/ Mufiałby w fwoim domu mnieyŹy orźzak chować *PaprPan* T.

»dwor chować« = *aulam instituere* *Modrz* (4): *BielKron* 403v; *ModrzBaz* 14v; ále rolą oráli iáko y drudzy/ dworu żadnego nie chowaiąc/ áni podátkow biorąc *SkarKazSej* 689b, 690a.

β. *Karmić dziecko piersią; lactare* *PolAnt*; *nutrire* *Cn* [kogo] (8) : *BierEz* Cv; *GliczKsiąź* D4; ZoŹtála thedy niewiáłta y chowała dzieciátko/ áź ie potym od pierfi zoŹtawiłá. *BibRadz* 1.Reg 1/23; *BielKron* 28.

chować komu (1): á ktoby temu był wierzył/ iŹ Sará chowa fyna Abráhámowi/ ktorego mu iufz ftáremu vrodziła? *SkarŻyw* 285.

chować czym (3): *PatKaz III* 91v cf *Szereg*. Cf *Zwrot*.

Zwrot: »piersiami chować [szyk zmienny] (2): mátká/ nychay chowa włáfnemi pyerfiámi dzyecyę fwe *GliczKsiąź* D5, D3v.

Szereg: »chować a karmić« (1): yŹ yeua fwym zarazonym mlekyem chouacz myála a karmycz fyny fwe *PatKaz III* 91v.

γ. *Odnosić się do kogoś w jakiś sposób, traktować [kogo] (41)* : ia was y wáŹze dzyeci chowác dobrze będe. *BielKron* 19, 103v, 181v; *KuczbKat* 260; fwięta, krolowa/ SpráwiedliwoŹć/ co wŹytki ftany rowno chowa. *RejZwierc* 242,90; *CzechEp* [399]; *ZapKóŹcier* 1586/69.

chować pod czym (4): á iáko ie chowa pod frogoŹciá lálki *RejAp* 160v; *RejPos* 102. Cf »chować pod biczem«.

chować w czym (18): *BibRadz Ps* 101 arg; ale y was fámych w wielkim vdręczeniu/ trapieniu/ y mordowaniu chowáli. *BielKron* 401, 238; *GórnDworz* Hh7; *RejPos* 50v; Przyjedzie goŹć/ iufz go w więtfzey cerimoniey chowác muŹi *RejZwierc* 31; kazał wyniŹć wŹytkim Spárthánom [...] y vkazał ie pánom onym fwoim/ powiedaiąc im: ázałz to nie fą mocne mury miáłta tego? kiedy ie ia będe chował w lácze á w miłóŹci/ w práwiech á w wolnoŹci ich. *RejZwierc* 45v; Ktorzy fwoie poddáne chowáli w miłóŹci *RejZwierc* 249, 31, 211; *ZapKóŹcier* 1588/80v; *ReszHoz* 131. Cf »chować w poczciwoŹci«.

Zwroty: »chować pod biczem, kijem« (1 : 1): Iź was ociec moy chował pod biczem/ ále ia was będe chował pod kijem. *RejZwierc* 45.

»ciasno chować« (2): Március Koriolanus/ ten przeciw póŹpolftwu był mowiąc/ lepiey ie ciáŹno chowác áby miernieyŹy byli *BielKron* 108v, 416v.

»chować w poczciwości, poczciwie« [szyk zmienny] (6 : 6): á prziiąwłzy the pánny chował ie w poczciwołci, á łtrzegł ich iako włafnych. *BielŻyw* 13, 154; *BielKron* 54v, 112; *RejZwierc* 47 [3 r.]; *ZapKościér* 1584/66v, 1585/62v, 1586/69, 1588/77v, 80v.

»na obietnicach, na słowie chować« = *zwlekać z dotrzymaniem obietnicy, zwodzić* (2 : 1): Ná obiethnicách mię niechowa/ w káždéy mi łie rzeczy ziócił *Strum* Rv, Q4v; Poki mógł ociec/ ná łłowie ie chował *KochSz* A2v.

đ. *Piełegnować; nutrire* *Mącz*; *fovere* *Calep* (3) : Foveo – wcziepliechowám. *Calep* 432b.

chować co (2): Nutrire comam, Chowác tráfíc włofy. *Mącz* 255b; *Oczko* A4.

a. *Wychowywać; educare* *Cn* [kogo (65), co (2)] (67) : *FalZioł* IV 20c; A iefli niewiáfłá pocznie y porodzi łináf/ chowa go áż do łiedmi lat *HistAl* H3; łfch dziączią tho [...] yełth myala Zyanem drumłikyem, dlia thegołz prołzila abi yáf wzyall a chowall yako oczyecz łfthi *LibMal* 1551/164v; *BielKom kt*, Dv; *GliczKsiąż* A4v, D8v, E4; *LubPs* X2; *GroicPorz* Bv; *KrowObr* 149; *RejWiz* 100; bo ony [niewiasty] krole y ludzye połpolite chowáią y biją kiedy chcą z młodych lat y náuczáią/ karmią y nápowáią *BielKron* 115v; [*Strusowie*] gdy iáyćá zniełie łámicáf/ zágrzebie ie w piałek ciepłý/ zápomni ich tám iż łie łámy wylągáf/ potym ie chowa *BielKron* 271, 20v [3 r.], 86v, 98v, 112v, 125v, 241v; Orphanotropheium, Dóm álbo Szpital w którym łięroty chowáją. *Mącz* 270b; á dla tego one [*białegłowy*] dziatki malé chowáią/ á podrołfe oycowie ćwiczą *GórnDworz* X6v; *HistRzym* 18, 33v, 37, 129, 133v; *ModrzBaz* 131; *SkarŻyw* 100, 184 [2 r.]; *WisznTr* 3; *SarnStat* 201.

chować komu (2): Sokrates [...] iáko włafnego łynáf łobie go chował *RejZwierc* 97v; *PaprPan* Bv.

chować w czym (16): *RejPs* 117v; *BielKom* E4; trzeba rozumney á obyczáyney mámki [...] dla tego áby theż mądrze á w obyczáyách dobrych dzyecyę chowáłá. *GliczKsiąż* D6, E4v, E5v; chowano ie w dobrym ćwiczeniu/ zwłafzczáf w rycerłkich rzeczách *BielKron* 242; *OrzQuin* Aa5v; *BielSat* G4v; *GórnRozm* L3; *SiebRozmyśl* L. Cf *Zwroty*.

Zwroty: »w bojáźni (bożej) chować« (2): *ReszHoz* 119; dziećię łwe w boiáźni bęđdziełz chował *WerKaz* 302.

»dobrze chować« [szyk zmienny] (5): *BielKom* D4; *GliczKsiąż* E6; áby to dzyecię ták dobrze chowáno iáko łwoie *BielKron* 103; *SkarŻyw* 311; DZiewki áby chowano lepiej niż chłopiętá *BielSjem* 21.

»doma, w domu chować« (4 : 1): Potrzebác tego záprawdę áby Kolegia byłý/ do ktorýchby rodzicy łyny łwe ná náuki dawáli/ á onych domá przy yednym młodzięncu nye chowáli *GliczKsiąż* L2; *KrowObr* 149; *RejZwierz* 65; *OrzQuin* Aa5v; *HistLan* A3.

»w grozie chować« (3): *BielKron* 261v; á iáko w grozye chowa diłcipuły łwoie *RejPos* 44; *RejZwierc* 7.

»w karnołci chować« (1): Z ktoram gdy łyny bęđę miał/ Bęđę ie w kárnołci chował *BierEz* Q3.

»chować z pieczáf« (1): Y o tych więłszáf pracáf ma/ Ktore onáf łámáf chowa. Ale ktore iey polecáf/ Nie chowa ich z tákáf pieczáf *BierEz* Cv.

»rozkosłnie chować« (1): LAKápanus on Cefarz iż łynáf miłował/ Dopułfzczáf mu łwey woley rołkofsłnie go chował *PaprPan* Qv.

»przy sobie chować« (1): także też y o wychowanie tego fyná málo dbał/ [...] także gi przy łobie chował aż do niemáłyh lat *RejZwierc* 274.

Szereg: »(uczyć), chować, (i) (wy)ćwiczyć« (2): Ten fyny krolá Kázimierzá vczył/ chował/ y wyćwiczył w dobre obyczáie *BielKron* 396v; *BielSpr* 3v.

b. Hodować; pascere Cn (83): możelz y z dżikich [*kaczek*] vczynić fwoyfkie/ iedno dłuęo/ dobrze/ y pilno chować. *GostGosp* 112.

chować czego (2): Swini rodnych/ tych według doftátku w folwárku chować káżdym *GostGosp* 118; powinien będzie káždy kto włóę ma/ dwu koniu chować *SarnStat* 973.

chować co (69): *BierEz* K; Kto chce richło Synogarliczę vtuczyć/ tedy iá trzeba w ciemnem miełzkaniu chować á nie częłto v nich bywać. *FalZioł* IV 26c; Item zemrowiřka doftacz robaka byallego dlugiego, kthorego krolyem zowá y chowacz wesloyku. *LibMal* 1549/149; *RejKup* o5v; *GliczKsiąę* N6v; *RejWiz* 191; á łącz mężowie páłterze owiec/ y chowáią łtádá *Leop Gen* 46/32, 4.*Reg* 3/4; Arábowie [...] thylko Wielblády chowáią *BielKron* 263v, 30, 255, 264, 290, 295 (9); Cohors [...] Oplecione mieyřce w którym kury y ynřze ptáłtwo chowáją/ Sadz/ Láfek. *Mącz* 59b; Mellarium Płzczelnik mieyřce gđzie płczzoły chowáją. *Mącz* 213d; Roboraria, antiqui apellaverunt omnia aedificia, septa, villas etc, quae inclusa habent animalia, Obráb w którym bydło y ynřze zwierzęta chowáją. *Mącz* 357b, 96b, 142b, 146c, 164a, 183b (11); *GórnDworz* S2; *HistRzym* 109v, 117v; *BielSat* D4v; Což zá pożytek chłopá niedbálego/ Iákoby Wołu chował leniwego. *RejZwierc* 221v, 49; wzięł Hircius [...] kilka par Gołębi/ ktore chował kilka dni w ciemności żywiác ie potrořze. *BielSpr* 47v, 47 *marg*; *BudBib Ex* 12/6; Ryby do niego wládziwřzy [...] nie trzeba łye iuž o nie łtárác [...] y iakobyř ié chował/ łámy łye tám iuž páłzą. *Strum* H4v, I, N3 [2 r.], O3v; *PapPan* B3; *ModrzBaz* 121; Chowálá teřz kokofzy mátká iego *SkarŻyw* 496, 451; *StryjKron* 120; *BielRozm* 32; Vivarium – Mieřce gđzie ziwo chowáią, zwierz ptaki albo ribi. *Calep* 1131b, 1118b; *GostGosp* 68, 110, 118 [2 r.], 120 [4 r.], 122; *WyprPl* A4; *SarnStat* 674, 973 [3 r.], 1238; Chowálem włáńnym kořztem łwym koni cžterdżieřci *CzahTr* B4v. *Cf chować co czym, Zwroty*.

chować czego (po przeczeniu) (8): *GroicPorz* h2; koni/ płow/ niechował. *SkarŻyw* 412; Ano pod Gdańłkiem źiemianin/ niechowałby krowy/ gdyby mu złotyh trżydżieřci do roku nie vczyniłá *GórnRozm* M, H2v; *GostGosp* 86, 118; *SarnStat* 377. *Cf chować czego (po przeczeniu) czym*.

chować co czym (1): Pan [...] niech woły říanem á zgoninámi chowa *GostGosp* 152.

chować czego (po przeczeniu) czym (1): A niemařzli ich [*owieczek*] cžym chowác/ więć ich ná wiołnę kupić á ná iefień przedác. *RejZwierc* 108v.

Zwroty: »chować w domu, doma« [*szyk zmienny*] (2 : 1): Węřá káždy chował w domu dla łzczęřcia *BielKron* 382, 30; *SkarŻyw* 451.

»na łow chować« (1): że wołá pły ná łow chowác *GliczKsiąę* N6v.

»chować na najem, do najmu (a. najmowania)« [*szyk zmienny*] (2 : 2): Hic alit conductitios equos, Chowa konie do náymowánia. *Mącz* 96b; Veterinarius – Ten ktori konie, ořli albo mułi do naimu chowa. *Calep* 1118b; tedy przedřię káždy z nich dwa koniá chowác będzie powinien ná naiem. *SarnStat* 973, 973.

»dla wełny chowác« (1): bo dla wełny bárány lepřze chowác/ á gorřzyh zbywác. *GostGosp* 118.

Szeregi: »karmić, chować« (1): Nessorropheum, Kociec álbo ładz káczy álbo mieysce gdzie ye karmią/ chowáyą. *Mqcz* 246b.

»chować albo sadzać« (1): KTo Stawy ma á Sadzáwek nie ma w którychby Ryby chował/ álbo ładzał czáfu Spuľtu *Strum* N3.

W przén [co] (2) : A o the łwięta duľzę wızyľcy nic niedbamy/ Iáko Rzeźnik owieczkę práwie iá chowamy. *RejWiz* 121v.

Szereg: »tuczyć i chować« (1): iz záifthe diabły iáko wieprze tuczyłz y chowafz. *HistAl* I6.

α. *W odniesieniu do roślin* [co] (3) : Nutrix aliquando pro seminario, Miáľto ogródká gdzie źioła roźdzki/ Látoroľki y co takowego chowáyą/ áz łie godzą przeľadzác álbo łzczepić. *Mqcz* 255c; dla tego łie z przyrodzenim zgadzác/ y tám to chowác/ gdzie co/ ták wodá iáko teź grunt/ wychowác y záchowác z przyrodzenia moźe *GostGosp* 148, 148.

5. *Strzec, ochraniać, dbać, mieć w opiece; utrzymywać przy życiu; asservare, servare* *Mqcz*; *tueri Cn* (160) : *PatKaz II* 53v; *MurzHist* A3v; *Servo* [...] Chowam. Rátuyę/ wybáwiám/ Brónię/ Dzierzę. *Mqcz* 389a, 389a; *KochPieś* 25; *KochTarn* 77.

chować kogo, co (153): *BierEz* M3v; *OpecŻyw* 6v, 102v [2 r.]; *MetrKor* 40/824; *PatKaz II* 48, 67v; *FalZioł* V 34v, 35, 35v źp; *LibLeg* 7/36v; *RejPs* 205; *RejJóz* B4, O5; *LubPs* E2, E2v [2 r.], F3v *marg*, H2v, N6v; *RejWiz* 177, 177v, 178; *BibRadz* I 313c *marg*, *Apoc* 16/15; *BielKron* 18, 45, 403; Nie poprzyśięgał Bóg Królom wiecznie chowác Króľstwá *OrzQuin* X4, X4; *RejAp* 24; *RejPos* A5, 44, 56 *marg*, 288v, 335v, 344v; Wierzę być iednego Bogá [...] który wızyľtko rządzí y chowa *BiałKat* 73v; Bo we wızyľtkich rzeczách ieft Pan Bog/ álbo ie tworząc/ álbo łtworzone chowáiąc *KuczKat* 380, 325; Przyiacielá iáko złoto choway. *RejZwierc* 146v, B, 11, 90, 136, 148, 232; *BudNT Ioann* 17/12; *KochPs* 39; *CzechEp* 66; *KochJez* A3; *KlonŻal* A2 [2 r.]; *ReszHoz* 139; *KochSob* 72; *ArtKanc* H16, P14v, Q3v; bo iáko to dáľeko lepśzy lekarz/ ktory ták chowa człowieká/ żeby nie záchorzał/ niśli tęń ktory lekárľtwy vzdrawia chorego. *GórnRozm* C2; *GrabowSet* P3v, X2v; *LatHar* 179; *SarnStat* 897; *CiekPotr* 81; *PaxLiz* D3v. *Cf* *chować kogo komu; kogo ku czemu; kogo na co; kogo w czym.*

chować kogo komu (12): *RejJóz* L7; Ná wieki w miľofierdzyu łwym będę go łoby chował *LubPs* T5, gg4; *OrzRozm* Q4; *RejAp* 137 [2 r.]; *RejPos* 74, 216v; *ReszList* 187; *WisznTr* 28; *KochWr* 35; *CiekPotr* 27.

chować kogo k(u) czemu (4): *LubPs* M4; *RejAp* 67v; *HistLan* B3v; A ty wıziáwłzy w opiekę/ chćiey mnie łam łpráwowác/ Błogoľłáwić/ ku twey czći/ tu y wiecznie chowác. *GrabowSet* S4.

chować kogo na co (12): *RejPs* 120v; Ná toześ mię/ o przekłęta fortuna/ chowáľá/ Abych w łwoich młodych łeciech márníe gárdło dáľá. *KochZuz* A3v; ni nacź go inľzego nie chowa [...] iedno áby mu potym dał opánowác przy łobie wızyľtki rádości niebá łwego. *RejPos* 142v, 74, 216v; *RejZwierc* 185v; *PudľFr* 13; Vmieć Pan [...] nieśpráwiedliwych ná dzień ładny ná łkaránie chowác *WujNT* 2.*Petr* 2/9. *Cf* »chować na pomstę«.

chować kogo w czym (62): *OpecŻyw* 6, 6v [2 r.]; *PatKaz II* 24, 24v, 26, 36, 74, 74v; Y proľę áby wzruľfił iákiego człowieká żywotá cnotliwego/ ktory by wgrozíe á wkarániu chował mnie *RejPs* 209; ále y gwiazdy niebieskie chowa wliczbie łwoiey *RejPs* 216; yz v.C.m Krolowá yey m. vegierską [...] wobronie swey chowacz raczisz *LibLeg* 11/32v, 11/187v; *RejJóz* A5; Mjľofierdzie łobie obrał

Wktorem nas nedzne chować miał *RejKup* dd4; Ták iż w długich dnyoch chowafz tu krolá náffego *LubPs* O6; Iáko [...] Kriřtus Pan [...] lud wierny w wyelkiew zacnořci miał chować *LubPs* T5 *marg*, E3v, G, P2v *marg*, S *marg*, S5 *marg* (12); *RejWiz* 22, 170, I78v, 193; *RejZwierz* 24v; *RejPos* 57v, 100v *marg*, 328v *marg*, 331v; *RejZwierz* 44v, 270; *PaprPan* G3; *ReszHoz* 135; *GrabowSet* A3, N3v, O3, P3v [2 r.], X2; *SarnStat* 1117; *SiebRozmysł* A2. Cf *Zwroty*.

Fraza: »(Panie) Boże chowaj itp.« (12): Iá do tąd chowálem ié/ od tąd ty boże oycze chowáy ié. *OpecŻyw* 102v; *RejJóz* L7; *OrzRozm* Q4; *ReszList* 187; *WisznTr* 28; *KochSob* 72; *ArtKanc* P14v; *KochWr* 35; *LatHar* 179; [Boże] Krolá choway w pokoiu *GrabowSet* P3v; Boże mi cię choway. *CiekPotr* 27; Niechże cię Pan Bog chowa/ ná dálekíe látá *PaxLiz* D3v.

Zwroty: »chować bezpiecznie« (3): A ná káždy czás k fwey chwale [Bóg] chowa nas beřpiecznye *LubPs* M4, aa3, gg3v.

»w całořci chować« (1): ktory [Bóg] nietylko onym dwoim zázakánim/ Niebędziefz zábijał/ Niebędziefz cudzołożył/ [...] y żywot y ciáło náfze/ y fławę/ y dobre mniemánie w całořci chowa *KuczbKat* 325.

»chować w łasce, łaskawie, w łasce łaskawie« [szyk zmienny] (11 : 1 : 1): *RejPs* 205; *RejJóz* P8v; Owřfem myę w łálce twoyey rácz łákkáwye chować *LubPs* F2, M4v, T5 *marg*, aa3, ee4, ffv, ff2; *RejPos* 56, 247v; *CzechEp* [416]; *GrabowSet* P3v.

»chować na pomřtę« [szyk zmienny] (4): Pan ná pomřtę niewiernikom chowa pogány *RejAp* Ee4, 137 [2 r.]; nie rácz z popędliwořci gniewu twego/ wiekuiřcie chować mię ná pomřtę złořci moich *LatHar* 139.

»chować we zdrowiu« [szyk zmienny] (2): by był Pan Bog chował we zdrowiu/ Ianá Sigmuntá *BiałKaz* L4v; *ReszList* 192.

Szeregi: »chować, (i) bronić« (2): y ořoby Duchowné y řwietckie iemu poddáné/ w práwách [...] chować/ brónić przyřtoi *SarnStat* 897, 1117.

»mieć a (i) chować« (2): iż cie Pan Bog ták raczy mieć á chować w máłym řtanie twoim. *RejPos* 57v, 74.

»chować a opatrować« (1): A řtád áby nas chował á opátrował pod kroleřtwem řwoim. *RejZwierz* 148.

»chować i opiekáć się« (1): Bog mię řam Chowa, y opieka řię mną. *CiekPotr* 81.

»chować a (i) strzec (a. przyřtrzegáć« [szyk 3 : 1] (4): *FalZioł* V 35; Bo Pan nářz [...] Kořcyoł řwoy [...] thák chować á thák przyřtrzegáć raczy *RejPos* A5v, 288v; Rácz przy tvey řwiřtey prawdzie chować ná řpołęcznie/ á řtrzedz po wřzech narodziech twoich wiernych wiecznie *ArtKanc* Q3v.

»chować, żywić« [szyk 2 : 1] (3): *FalZioł* V 34v; *BielKron* 18; Ty řam Człowieká káždego [...] o zbáwieniu iřciřz, chowafz, żywiřz *ArtKanc* H16.

W przen [komu co] (1) : Tobie my ten nadobny kwiatęczek chowály/ Y iego řliczney bárwy pilnie przeřtrzegály *WitořLut* A3v.

6. *Spelńiac, przestrzegáć, zachowywáć; servare Mącz, Cn; custodire, retinere, tenere Mącz; explere, implere, observare, solvere Cn* (608) :

a. W dziedzinie religijnej (329): *RejKup* t5v; á nie fluchálfimy przykazánia twego/ ánífmy fipilnością chowáli/ ánífmy czynili iákoś nam był rofkázał *Leop Dan* 3/30; *RejAp* 19; *WujJud* 192v; *CzechRozm* 87v; *ReszList* 189 [2 r.]; Pámięta y tedy iákoś wziął y fłyfzał: á choway/ y pokutuy. *WujNT Apoc* 3/3.

chowac czego (8): po wlfytkim fwiecie poydziecie [...] nauczáiätz ié chowatz wlfytkiego to tzom wám przykazál *OpecŻyw* 171; *MurzNT* 131; *KrowObr* 41, 43; *OrzQuin* II; *CzechRozm* 97; Náviedz mię ná drógę praw fwyh/ náucz mię ich chowác *KochPs* 180; *SzarzRyt* A3v.

chowac co (282): *OpecŻyw* 64v, 96v; *MiechGlab* 20; *SeklWyzn* f3; *RejKup* t8v, Zv; tákowy żywot nie s cnothy ále z zwyczáiu chowacie *HistAl* K2v; *KromRozm I* M3; *KromRozm III* I5; áby [...] Chowáli ná wlfem fwyęte tu mándaty yego. *LubPs* R6, R5v, R6 marg; *KrowObr* 40 [2 r.], 85 [3 r.], 85v [2 r.], 127, 128v (17); *RejWiz* 111v; *Leop 2.Par* 7/17, *Eccli* 28/1, *Ioann* 14 arg; *OrzList* d3v; A toć iest przymierze moie/ ktore miedzy mną y miedzy wámi/ y miedzy potomftwem twym po tobie chowác będącie. *BibRadz Gen* 17/10, I *2v, *Gen* 17/9, *Deut* 5/1, *Ps* 118/138, *Ier* 3/5; *RejAp* 5v; *RejPos* 156v, 210; *BiałKat* 1, 46, 136, 386; *KuczbKat* 315, 345 marg; *WujJud* 78, 78v, 79v, 99, 140v (10); *BudBib* b3; *BudNT Ioann* 15/20 [2 r.]; Idąc tedy vcźcie wfyfkie narody [...] vcźąc ie chowác wfyfko com wam rofkazał. *CzechRozm* 257v, 71, 73, 85v, 99v, 100, 188v; *PaprPan* Hh2v; *SkarJedn* 235, 317 [2 r.], 385; Chcę ábyście y to chowáli gdy lud wielki w fwięta przychodzi [...] áby ofiára była powtorzona *SkarŻyw* 320, 56, 112 marg, 173; y chwali Koryntczyki/ iż chowali podánia iego. *NiemObr* 74, 62, 71 [2 r.], 74, 129, 176; *ReszList* 146; *ArtKanc* M4v; *ActReg* 16; *LatHar* 121, 149; A táć iest iedná z trádiciy [...] ktorą y Nowángelikowie rádzi nie rádzi chowác muřą bez pífmá żadnego. *WujNT* 841, 63, 80 [2 r.], *Matth* 28/20, s. 186, 439 (11); Mądry powieści mężow znácznych chowác będzie *SkarKazSej* 662b. Cf *chowac co komu; co za co; co w czym, Zwroty*.

chowac czego (po przeczeniu) (25): *MurzHist* O2; *KromRozm III* L8; A fwyádectw yego fwyętych ni w czym nye chowáli *LubPs* Sv; *KrowObr* 226, 227v; *RejAp* 5v; *BiałKat* 46; *WujJud* 195; *CzechRozm* 78, 80, 82, 98, 174v; *SkarJedn* 235, 328; *SkarŻyw* 353; A przedsię y dziefiátey części tego co tám nápiřano/ Papieźnicy nie chowáią *NiemObr* 75, 75 [2 r.], 147; *WujNT* 63, 69, *Ioann* 9/16, s. 661; *PowodPr* 27.

chowac co komu (14): *RejPs* 184; A ten przywiley iuř wiecznie zořtáwił y obiecał chowác káždemu nędznie vpáđtemu národowi człowieczemu. *RejPos* 75v, 53 v, 72v, 78v, 154, 222v, 252v, 355; *NiemObr* 94, 173; To práwa cnotá řlub chowác iednému *PudłFr* 48; *WujNT* 467, *PudłDydo* A3.

chowac co za co (5): *RejPs* 184; By káždy był záwždy pilen rofkázánia twego/ A chowál ye zá wdzięczny fkarb w pokład fercá fwego *LubPs* aa4v, aa5 [2 r.]; Zwyczáy ludu Bożego/ álbo vřtáwy przodkow nářnych/ zá przykazánie chowác mamy. *WujJud* 195v.

chowac co w czym [= gdzie] (12): *BierEz* F4; *OpecŻyw* 42v; *WróbŻořt* zz6; *RejPs* 176; Nie táyneć to fá mnie rzeczy w fercu fwym ie chowam *LubPs* gg5v, aa4, aa5 marg; *GrzegRóżn* B4v; *RejPos* 38v; *KochPs* 157, 179; *WujNT* 174.

chowac co w czym [= jak] (6): Swyádectwá tve Pánye nářz były ná wlfem wyerne/ Słuffe tedy ná twoy dom chowác gi w fwiętości *LubPs* V3, aa5; *CzechEp* 81. Cf »chowac w caořci«, »chowac w obyczaju«.

Zwroty: »chować w całości [co]« (2): *MurzNT* 21; iefli będzie wiernie dufał iemu/ á w całości mu będzie chował fluby fwoie. *RejPos* 355.

»[co] chować w obyczajau« (1): co y po dzifiefyfy dzien drudzi Carzowie chowaią w obyczajau. *MiechGlab* 72.

»chować prawa« = *iustitias legis custodire Vulg, PolAnt; leges seruare Vulg* [szyk zmienny] (11): *Leop Gen* 26/5; *BibRadz Rom* 2/26; *CzechRozm* 23v, 99v; *SkarJedn* 189; Opátrz mię zdrowiem/ bych długo twoie chował práwá *KochPs* 184, 185; *SkarŻyw* 456; *ReszPrz* 94 [2 r.]; *WujNT Rom* 2/26.

»przykazania (boże) chować« = *seruare mandata (Dei) Vulg, PolAnt* [szyk zmienny] (58): *OpecŻyw* 1v, 5, 32, 96; *PatKaz III* 104v; *WróbŻółt* 88/32; *SeklWyzn* a4v, d3, f4; *HistAl* B8; *MurzNT Ioann* 15/10 [2 r.]; *KromRozm II* k2v, k3; *KromRozm III* F3v; *Leop* A3v, *Prov* 7/2; *BibRadz* 1.*Ioann* 5/2, 3; *OrzRozm* E4; *BielKron* 82; *HistRzym* 122; *RejPosWiecz*² 93v; *BiałKat* 1; *KuczbKat* 145, 300, 345 *marg*; *WujJud* 48, 98v, 99v [3 r.], 108v, 109v; *BudBib Eccli* 15/15; *BudNT* 1.*Tim* 4/14, 1.*Ioann* 5/3; *ArtKanc* Q20; *LatHar* 120; odtąp od złego/ á choway przykazanie. *WujNT* 564, *Matth* 19/17, s. 81, 160, 193, *Ioann* 14/15 (18); *SkarKaz* 349a.

»regulę chować« [szyk zmienny] (14): *OpecŻyw* 2v; Ną [l] pyeruą regulą chouala marya panna bo nygdy nye zgrzeźyła *PatKaz III* 141v, 142, 143v, 144v, 145v, 146, 146v, 148; żony włałney niepoymować/ brody y plefze golić/ Reguły chować *KrowObr* 239v; *SkarŻyw* 411 [2 r.], 412; mamy chować Regulę onę Grzegorzá s. áby vczynek był ná iáwi *WujNT* 26.

»chować rozkazanie« = *custodire praecepta PolAnt* [szyk zmienny] (15): *LubPs* aa5 *marg*; Ktho powiáda iż Bogá znam á rofkazánia iego niechowa/ kłamcá iefł *KrowObr* 45; *BibRadz Deut* 13/4, 3.*Reg* 8/61; *RejAp* 193v; Słuchayże záfię [...] á w iákiefy rofkolży będziełz gdy tę powinność á to rofkazanie będziełz chował Pánu fwemu. *RejPos* 222v; *BiałKat* 386v; *CzechRozm* 49, 87, 94v; *SkarŻyw* 503; *CzechEp* 114, 119, 271; Ale vftáwy y trádiefy Apofłofłkie/ y Oycow s. ftárych/ y rofkazánia kościelne/ każe nam Bog chować *WujNT* 151.

»chować słowo« = *seruare sermonem Vulg, PolAnt; seruare verbum Vulg; conseruare verbum PolAnt* [szyk zmienny] (31): Kto mnie niemiluie/ flow moijch nie chowá. *OpecŻyw* 96v, 42v, 64v, 96v; *WróbŻółt* 118/11; *RejPs* 176; *SeklKat* G4; *MurzNT Ioann* 17/6; *KrowObr* 10v; *Leop Apoc* 22/9, ZZ3v; *RejAp* 38 [3 r.], 39 [2 r.], 39v; *RejPos* 38v, 83, 84, 143v; *GrzegŚm* 35; *BudNT Luc* 2/19; *KochPs* 186; *ArtKanc* Sv; *WujNT Ioann* 14/23, 24, 15/20 [2 r.], *Apoc* 22/9; *SiebRozmyśl* G2.

»ustawy chować« [szyk zmienny] (14): *OpecŻyw* 126; *KromRozm I* D4v; *KrowObr* 129; *RejAp* 132v; *WujJud* 195v; *CzechRozm* 76; *KochPs* 159; Vftáwy zakonne przez cały żywot fwoy/ dołkonále chowálá/ práwie nád inne wfytki. *SkarŻyw* 160; *CzechEp* 116; *KochMRot* B; *ReszPrz* 94 [2 r.]; *WujNT* 464, 733.

»zakon chować« = *iustitias legis custodire PolAnt* [szyk zmienny] (13): *OpecŻyw* 89v; *BibRadz Deut* 4 *arg*, *Rom* 2/27; *KuczbKat* 205, 265, 280; *WujJud* 77v; iż ten co fie obrzezác da/ winien wfytek zakon chowác *CzechRozm* 82v, 83, 98; *SkarJedn* 51; Bárnábálfz świefy załtáwił fię onym/ ktorzy zakon Moyzełfzow chowác Narodom/ y obrzezowác fię kazáli. *SkarŻyw* 537; *WujNT* 518.

Szeregi: »czynić i chować« (2): Cokolwiek wam mówić będą czynić y chowaycie *BiałKat* 141, 386.

»chować i egzekwować« (1): ná co przednieyŝy Krolowie/ y Książętá zgodźily fię/ chcąc dekret fynodowy chować/ y exequowác. *NiemObr* 176.

»chować albo łamać« (1): iż P. Bog [...] áni dba o to iefli Zakon iego chowamy álbo łamiemy *KuczbKat* 280.

»pełnić i (a) chować« [szyk 2 : 1] (3): choway á peñ przykazanie Boże. *Leop* A3v; *CzechRozm* 83, 98.

»strzec, (i, a) chować« [szyk 3 : 3] (6): *MurzNT* 131; Reguł Świętych Oycow [...] vtwierdzenia [...] ze wŝyŝtkiey mocy/ będę chował/ łtrzegł *KrowObr* 128v, 41, 128v, 129; A kto łtrzeże á chowa przykazania Pána thego [...] w Pánu Kryŝthulie mieŝzka *RejPosWiecz*² 93v.

»chować i używać« (1): ále nie we wŝyŝtkich zborzech zárázem tego chowano/ y wŝywano *NiemObr* 147.

»chować albo (i) ważyć sobie« (2): ieflibychmy [...] álbo thego pilnie v fiebie nye chowáli álbo nie ważyli. *RejAp* 5v; *WujNT* 467.

W przen [co w czym] (3) : Iedno ten co ręce łwe chowa w nyewinności *LubPs* F3v; á naczynie łwe żeby w świętobliwoŝci y wczćiwoŝci chowáli. *CzechRozm* 221; *NiemObr* 77.

b. *W dziedzinie państwowej i prawnej* (128) : iż iáko z zwyczáiu to zwykło bydź/ tákże ma bydź ná wieki chowano/ iż nie więcý ieno ieden kmieć káždého roku z iednéy wŝi do drugiéy może fie przenieŝć *SarnStat* 659; wŝtáwiamy chować/ iżby zá koždé łkazanie wczynioné tylko po ŝiedmi łkótów *SarnStat* 956, 190, 898.

chować co (124): *OpecŹyw* 126v; *LibLeg* 7/103, 10/64 [3 r.]; Aktorzi będą Staroŝtowie tę Zapowiedz pilnie chovacz gdy czo przemyty sprawiedlivey od tego czo przeŝtámpi wŝtawę pospolitá będzie wzięto *ComCrac* 12v; Abowiem co Stárfzy wczynią/ drudzy chować powinni. *GroicPorz* b4v; PRzy tym Sądzie chowáią zwykłą Ceremonią opifaná *GroicPorz* 12v, d3, e4, i2v, 12, 13 (11); Ciáżá kto ma chować *UstPraw* G, I; *BielKron* 300, 408v; *Mącz* 271b; Które miáftá y miáŝteczká z ich obywatelmi niech tákowy porządek między łobá chowáią *SarnStat* 926; będziemy chować ten łpóŝb y porządek gránic. *SarnStat* 1264, 22, 76, 172, 201, 301 (40). Cf *chować co komu; co przeciwo komu; co w czym, Zwroty*.

chować co komu (6): ale doznawalichmy nieraz ich niewiary w tym, jako nam statecznie takowe przymierze chowają. *Diar* 23; *OrzRozm* E4, M2v; *SarnStat* 193, 988 [2 r.].

chować co przeciwo komu (1): On [...] oycá [...] námawiał áby przy nim mieŝzkał/ obiecuiąc poŝłuzeniŝtwo przyiaźń przeciwo oycu wiecznie chować *BielKron* 258v.

chować co w czym (8): *RejWiz* 107; *RejPos* 300; Tęż Ziemię náŝzę Bełzká [...] w łwych gránicách/ znákoch zdawná dŝierzáných/ chcemy chować *SarnStat* 1053; obiecuiemy [...] tákowá zgodę we wŝyŝtkich ich ártýkułách y punktciéch chować. *SarnStat* 1080, 1053, 1099. Cf »chować w pokoju«, »chować w tajemności«.

Zwroty: »artykuły chować« (2): Artykuły ŝpifáne á ná tym Cyrográphie wyrażoné niezgwálcenie chować [articulos ... tenere *JanStat* 217] obiecuiemy *SarnStat* 201, 1124.

»cale (a. cało) chować« (2): wewŝzem cále chowáiąc Prywileie łtanu Duchownemu naprzod/ potym Swieckiemu. *OrzRozm* M2v, E4.

»obyczaj, zwyczaj chować« = *consuetudinem servare a. tenere* *Mącz* (10 : 1): Tyć záprawdę rzeczy y obyczáie chowamy/ ktore ieiliby trzimác chciał/ tobie fie będzie widziáło gorzko á przikro *HistAl* 17v; *GroicPorz* x3v [2 r.], z4; *RejWiz* 107; *BielKron* 246v; *Consuetudinem suam tenere*, *Obyczaj* fwoy chować. *Mącz* 446b, 116a, 389a; *SarnStat* 225, 266.

»pokoj, w pokoju chować« [szyk zmienny] (16 : 1): yfz pokoy y przyaczyelfzthwo bądzemy chovacz. y brath nafz Alexander Xyandz vyelky Lithewfky szefarzem zSolthanem Bayzaitem yako obyczaj yelt pokoy chovacz. ách do dnya y czafzv *LibLeg* 3/33v, 7/8v [2 r.]; *HistAl* 16; *BielKron* 170; *KuczbKat* 160; *ReszPrz* 113; MISTRZ PRVSKI obiecuie wieczny pokóy z Króleftwem Polkim chować [*pacem servare JanStat* 862]. *SarnStat* 1084, 41, 1070, 1087, 1095, 1103, 1106 [2 r.], 1114.

»chować prawo« [szyk zmienny] (8): Iako my nyechovamy prava korzennego *ZapWar* 1524 nr 2186, 1508 nr 1973; Kthore Práwo potym Kázimirz wielki [...] przyiął/ á w Mielćiech y we Wsiach chować poftánowił *GroicPorz* a3v; *LeszczRzecz* A3; *OrzJan* 120; *SarnStat* 48, 952, 957.

»przyjaźń, przyjacielstwo chować« [szyk zmienny] (3 : 2): *LibLeg* 3/33v, 11/174; Wfzákże on wfzyftkę cnotę ma/ Iże przyiaźń práwie chowa. *BierEz* S2; Ale z przyiaćioły [...] chowáli nieodmiennie przyiaćielstwo [*conservaverunt amicitiam*]. *Leop* 1.*Mach* 8/12; *BielKron* 258v.

»przymierze chować« (7): to przymyerze ktore miedzi ziemiamy mami pylnie chowami y chovacz pylnie bedziemi *LibLeg* 11/24v, 10/155v, 11/162, 181; *Diar* 23; Nád to gołego źiárná tyśiac korcy dáli/ A więcey áby z nimi przymierze chowáli. *KmitaSpit* C6v.

»przywilej chować« = *privilegium (ob)serware JanStat* [szyk zmienny] (8): *OrzRozm* E4, M2v; Tego poftánowienia Krzyżacy táili/ ále przywiley z Bułą złotą Fridericá wtorego Cefárzá pilnie chowáli *StryjKron* 295; Przywileie ftárjch Królów tak duchowny^m iáko świetckim nádáné Król chować ma. *SarnStat* 893 *margin*, 12, 60, 193.

Szeregi: »(nie) dzierzeć, (i, ani) chować« [szyk 2 : 2] (4): Iako ya vsyebye nyedzyersza any chovam prava korzennego *ZapWar* 1508 nr 1973; *LibLeg* 10/155v; ále ten obyczaj [...] wfzędzie w króleftwie nálfzym niech dzierzą y pilnie ij chowáią [*teneant et diligenter observent JanStat* 1127] *SarnStat* 266, 172.

»chować i strzec« [szyk 7 : 2] (9): dlya they przyafzny [...] kthorą my z nafzey strony strzec y chovacz chczymy. *LibLeg* 7/103; A iżebyfmy takowého pokoiu wieczného y zgody pewnieyfzym pilnowániém/ vmocnieniém/ y mocą ftrzegli y chowáli [*custodiamus et servemus JanStat* 846] *SarnStat* 1070, 41, 381, 383, 1085, 1095, 1104, 1114.

»chować, (i) trzymać (i bronić)« [szyk 3 : 3] (6): ysz pan twoy wfkazał ze ono tak yako prziffiagl y obyczal trzimacz y chovacz mocnie chce *LibLeg* 10/63v; [*wiarę*] Wielkiému Książęćiu Litewfkiému/ y potomkom nálfzym będą powinni trzymác/ y chować [*tenere debebunt et servare JanStat* 746] *SarnStat* 988, 12, 201, 893, 988.

»chować i zachować« (1): obiecuiać oné [*obywateli ziemi bełskiej*] [...] w fwobodách/ łáfkách/ nádániách/ doftoienftwách/ czćiach/ vrzędziéch chować y záchować [*tenere et observare JanStat* 796], *SarnStat* 1053.

c. *W dziedzinie umysłowej, moralnej i uczuciowej [co] (151)* : zawdym móy duch czyfto chowała *OpecŻyw* 6; *PatKaz* III 137v; *RejKup* y8v; *KromRozm* I B4v; *BielKom* G5v; *LubPs* K2v; *KrowObr*

42; *RejWiz* 7v, 56, 157v; *RejFig* Cc6; *RejZwierz* 25v, 65, 70v; *BibRadz* II 90v *marg*; *BielKron* 254; *Fidem in amicitia retinere*, Vprzeymość w przyiąźniew chowác. *Mącz* 448a; *HistRzym* 31, 58, 60, 60v; *Lecz to klenot śnadź zacnieyŷzy/ Chowác ŷtan napocźciwieyŷzy. RejPos* Ooo6, 248, 300; *Poduczysz ŷie iáko maŷz ŷwá powinność chowác. RejZwierc* 120v, 29v, 201v; *WujJud* B; *KochPs* 157; *SkarŻyw* 93, 457; *CzechEp* 13; *OrzJan* 38; *LatHar* 136; *SarnStat* [994]; *CiekPotr* 21; *Chowayze te przeŷtrogi koźdy rádźe tobie. CzahTr* I4; *GosłCast* 70; *Ktorzy Rzeczpoŷp: rządźa/ dwie te náuce chowác máia. SkarKazSej* 669b; *PudłDydo* B2.

chowac komu (40): *BierEz* F4; *PatKaz III* 138v; *GlabGad* N3; *ŷtáloć oná ktorá ty nam chowalz wobietnicách ŷwych dziwna ieft wrozumieniu náŷsem. RejPs* 161v, 107v; *RejJóz* A2v, A6; *SeklKat* Kv; *iź my poŷlufŷeńŷtwo przełozonym náŷfym chowamy KromRozm I* D4v; *LubPs* ff3v; *Mącz* 378b; *RejPos* 30, 57, 137, 357; *BiałKat* 286, 373v; *HistLan ktv*, B2, F2; *RejZwierc* 196v; *WujJud* 8 [2 r.], 18; *KarnNap* Dv; *SkarŻyw* 185, 354, 435, 437; *StryjKron* 275, 477; *CzechEp* 13 [3 r.]; *KochDz* 108; *KochWz* 137; *PudłFr* 48 [2 r.]; *GrabowSet* N3; *SiebRozmyśl* L.

chowac za co (1): *Co ŷtárŷzy náuczaiá za ŷkárby chowaycie BielKom* C3v.

chowac na czym (5): *Acź przedŷię tych doŷyc ieft/ co ŷie zá to máia/ Iź ŷwoie powinności ná wŷzytkim chowaiá. RejWiz* 181, 37, 99; *Ná wŷzem ŷwoię powinność/ chowaiá ná pieczy. RejZwierz* 87; *SkarŻyw* 364.

chowac w kim, w czym (27): *RejPs* 161v; *RejJóz* G7v; *BielKom* C, E4; *RejWiz* 79; *Mącz* 378b; *RejPos* 137; *RejZwierc* 231; *WujJud* 190v; *KarnNap* F4v; *SkarŻyw* 364; *KochSob* 71; *Małżeńŷtwo w zacności choway ArtKanc* M4; *Phil* P4; *RybGęŷli* C4; *WujNT* 842; *SarnStat* 600; *SkarKaz* 638a. *Cf* »chowac w całości«, »chowac w czystości«, »chowac czas w mowieniu«, »chowac miarę, w mierze«.

Przysłowie: *Stára ono miedzy ludźmi przypowieŷć/ że pocźciwość chowa náuki [honore ali artes]. ModrzBaz* 135.

Zwroty: »chowac w całości, w cale, cale« [*szyk zmienny*] (1 : 1 : 1): *Więc chociay s piętrá mowia/ iákoby niedbále/ Lecz przedŷię co przyŷtoi to chowaiá cále. RejZwierz* 70v; *ieŷliby ludźie wierni ŷwiátoŷc Małżeńŷką poználi/ y w cáłości iá chowáli KuczbKat* 250; *KochSob* 71.

»chowac czas w mowieniu« (2): *Człowiek ktory ŷye vpiya vinem/ ten niechowa czáfu wmwowieniu. March¹* A4v [*idem*] *March³* V5.

»czystość, w czystości chowac« [*szyk zmienny*] (17 : 4): *poŷzlubyla byla bogu czyŷtoŷcz chowacz PatKaz III* 138v; *SeklKat* K2v; *KromRozm I* D3; *A chowaycye młodoŷc ŷwoyę tu w czyŷtoŷci yemu. LubPs* ff3v, Rv; *KrowObr* 137v, 139 [2 r.], 149, 233, 233v, 234v; *ábyŷmy duŷzná y cieŷelná czyŷtoŷc chowáli. KuczbKat* 320; *SkarJedn* 359; *SkarŻyw* 298, 435, 478; *A tá poŷlubiwŷzy Pánu Bogu dziewicy ŷtan w czyŷtoŷci chowác / poŷtrzygłá ŷię w Cernice w Monaŷterze S. Spałlá StryjKron* 275; *GrabowSet* P; *SarnStat* 600; *SiebRozmyśl* L.

»dziewictwo, panieńŷtwo chowac« (4 : 1): *PatKaz III* 100; *SeklKat* F2; *KromRozm I* D3; *Obiecuie naprzod dziewictwo vŷtáwitztnie chowác KrowObr* 148, 148.

»miarę (a. mierność), w mierze, miernie chowac« = *custodire modum, medium tenere Mącz* [*szyk zmienny*] (10 : 1 : 1): *Miernoŷc choway w káźdey rzeczy BielKom* E4, C; *RejWiz* 79, 118; *Mącz* 75d,

446b; *GórnDworz* N6; *RejPos* A2; *WujJud* 190v; *Phil* P4; Srzod[e]k á miarę chować naybelspieczniej wżędzie. *RybGęśli* C, C4.

»milczenie chować« (1): Mylczeny chouala matko mouyla *PatKaz* III 122.

»miłość chować« [szyk zmienny] (8): Widząc iáko ie karał Pan w ich niewdzięczności/ Ze oyou nie chowały powinny miłości. *HistLan* F2, ktv, B2; *RejZwierc* B, 92v; a my na czas wieczny Miłość z łobą chowali *KochMon* 30; *KochPieś* 20; *ArtKanc* P7v.

»chować ortografiją« (1): Mendose scribis, Pochybnie pişezf/ to yeft/ nie chowałz orthographiey. *Mącz* 215d.

»tajemnicę chować« (2): Nos płáki á nie wielki znamio. wielemownego/ próżnego/ nie wftawicznego vmyśłu, ktory też tajemnice nie chowa y pftoliwy bywa *GlabGad* N8; *GórnDworz* Y4.

»chować wiarę (a. wierność)« = *servare fidem* *Mącz* [szyk zmienny] (36): A naprzod Bogu cześć daway Swemu Pánu wiarę choway *BierEz* F4; *GlabGad* N3; *MiechGlab* 23; *RejPs* 107v; *RejJóz* A2v, H4v; *HistAl* D7v; *BielKom nlb* 6; iefli go v Pręgi bito/ iefli wiary nie chowa/ iefli kogo zdrádził. *GroicPorz* tv; *KrowObr* 41; *RejWiz* 37, *BielKron* 220v, 226v; *servatis ne in eo fidem*, Nád to was pytam chowacie łobie w tym wiarę. *Mącz* 378b; *RejPos* 30; *BiałKat* 286, 373v; Kiedy czo komu rzecze/ mocno chowa wiarę. *RejZwierc* 241; *WujJud* 8, 18; *KarnNap* B4v; *SkarŻyw* 354, 364, 437; *StryjKron* 477; Y pogánie wiarę nieprzyacięłom chowáią. *CzechEp* 13 marg, 13 [2 r.], 74; *KochDz* 108; *KochWz* 137; *KochPieś* 20; *KochSob* 68; *PudłFr* 48; *GrabowSet* N3; *SarnStat* 595.

Szereg: »bronić i chować« (1): To małz Koncylium nawálne Bázyleyfkie/ y wiarę iego/ ktorey Pápięz przyfięga bronić y chowác/ áż do iednego łpienia nienáruřzoną *KrowObr* 42.

*** *Bez wystarczającego kontekstu* (4) : Alo, Wychowawam/ chowam/ idem quod Nutrio. Zywię. *Mącz* 7a, 340a; *Calep* 281a, 973b.

Synonimy: **1.** gromadzić, przechowywać, składać, strzec, trzymać; **a.** odkładać, zostawiać; **2.** dzierżyć, kryć, strzec, ukrywać, więzić, zakrywać; **3.** grześć; **4.** karmić, mieć, odżywiać, opatrować, paść, rządzić, traktować, żywić; **a.** ćwiczyć, uczyć; **b.** karmić, opiekąć się, sadzać, tuczyć; **5.** bronić, chronić, mieć, opiekąć się, opiekować się, opatrować, strzec, żywić; **6.** dzierżyć, egzekwować, pełnić, przestrzegać, strzec, trzymać, ważyć.

Formacje pochodne: dochować, nachować, odchować, pochować, podchować, przechować, przychować, schować, uchować, wychować, zachować; chowywać, dochowywać, odchowywać, pochowywać, przechowywać, przychowywać, wychowywać, zachowywać; pochowawać, przechowawać, wychowawać, zachowawać; przechowować, zachowować.

Cf **CHOWAJĄCY**, **CHOWAŁY**, **CHOWAN**, **CHOWANIE**